

MONITORING POWIERZCHNIOWY OSUWISKA

Powiat tarnowski

WYKONANY METODĄ
INTERFEROMETRII RADAROWEJ

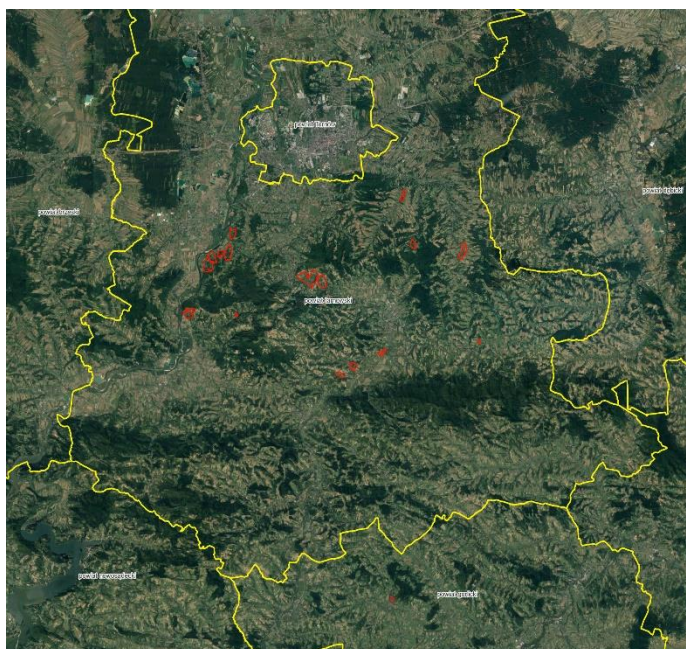

RAPORT
Kraków, 09.08.2022

Zleceniodawca:
Starostwo Powiatowe
w Tarnowie

OBSZAR BADAŃ

Powiat tarnowski znajduje się w województwie małopolskim. Obszar badań obejmował **17 osuwisk** o łącznej powierzchni **ok. 4,9 km²**. Rzędne terenu objętego ruchami masowymi w najniższym jego punkcie wynoszą 200 m n.p.m.. (wieś Błonie), zaś najwyżej położony punkt badanego obszaru wznosi się na wysokość około 370 m n.p.m. we wsi Trzemesna. Zasięg współrzędnych geograficznych analizowanego obszaru to: 49°51'40"N - 49°59'00"N oraz 20°50'00"E - 21°09'00"E. Monitorowane osuwiska zostały przedstawione na rysunku poglądowym obok.

Spśród 17 osuwisk, **9** zostało zidentyfikowanych w ramach projektu SOPO jako **aktywne ciągle**, **7** jako **aktywne okresowo** oraz **1** jako **nieaktywne**. Zasięg osuwisk oraz podział na strefy aktywności przedstawiony na mapach w niniejszym raporcie pochodzi z bazy danych Sytemu Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO) Państwowego Instytutu Geologicznego.

Obszar ten został poddany satelitarnemu monitoringowi powierzchniowemu dla okresu **5-letniego** (lata **2017-2022**). Analiza została wykonana na podstawie analizy 290 obrazowań satelitarnych pochodzących z satelitów Sentinel-1, metodą interferometrii radarowej, technika IPTA.

Poniższa mapa obrazuje 17 osuwisk wybranych do analizy.

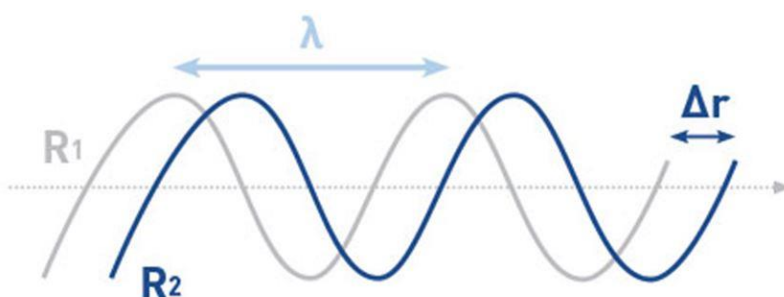
Rys. 1. Obszar badań z granicami osuwisk SOPO

2 METODYKA BADAŃ

Satelitarna interferometria radarowa InSAR (ang. Interferometric Synthetic Aperture Radar) jest metodą teledetekcyjną, której istotą jest obliczenie przesunięcia fazy ech radarowych, zarejestrowanych na dwóch niezależnych obrazach typu SAR, dla tego samego terenu i w danym interwale czasowym. Obrazowanie SAR jest systemem aktywnym, czyli posiadającym własne źródło promieniowania elektromagnetycznego. Dzięki temu możliwe jest rejestrowanie obrazów SAR zarówno w dzień, jak i w nocy, bez względu na warunki pogodowe. Danymi źródłowymi w tej technice są zobrażenia radarowe SAR o wysokiej rozdzielczości przestrzennej i czasowej, obejmujące swym zasięgiem obszar nawet setek kilometrów kwadratowych. Poruszający się po orbicie satelita posiada antenę nadawczo-odbiorczą, która rejestruje amplitudę i fazę powracającej fali radarowej. Faza jest określoną częścią cyklu fali sinusoidalnej, dającą informację o zmiennej odległości rejestrowanego punktu od anteny.

Znając wartości fazy fal dla dwóch zobrażeń, możliwe jest obliczenie ich różnicy

i na jej podstawie wyliczenie przesunięcia fazowego danego obiektu pomiędzy tymi zobrażeniami (Δr). Przesunięcie fazowe może zostać następnie przeliczone na wartość przemieszczeń terenu.

Rys. 2 Wizualizacja przesunięcia fazowego fali

Jedną z najbardziej powszechnych zastosowań technik InSAR jest satelitarna interferometria różnicowa DInSAR (ang. Differential InSAR). Wykorzystuje ona dwa obrazy SAR do obliczenia interferogramu, czyli obrazu przesunięć fazowych. Następnie, przy użyciu numerycznego modelu terenu, odejmowana jest składowa topograficzna i obliczony jest interferogram różnicowy, który przedstawia przemieszczenia powierzchni terenu, objętego obrazami SAR. Wadą pomiarów DInSAR jest brak informacji o lokalnych deformacjach pojedynczych obiektów infrastruktury.

Drugą metodą stosowaną w zleconym badaniu jest technika IPTA (ang. Interferometric Point Target Analysis), która wykorzystuje zestaw obrazów SAR, między którymi obliczana jest wartość przesunięcia fazy dla każdego piksela. W ten sposób powstają interferogramy różnicowe. Analiza IPTA wykonywana jest jedynie dla stabilnych punktów koherentnych, czyli takich, które charakteryzują się niezmiennością sposobu odbicia fal w czasie. Przede

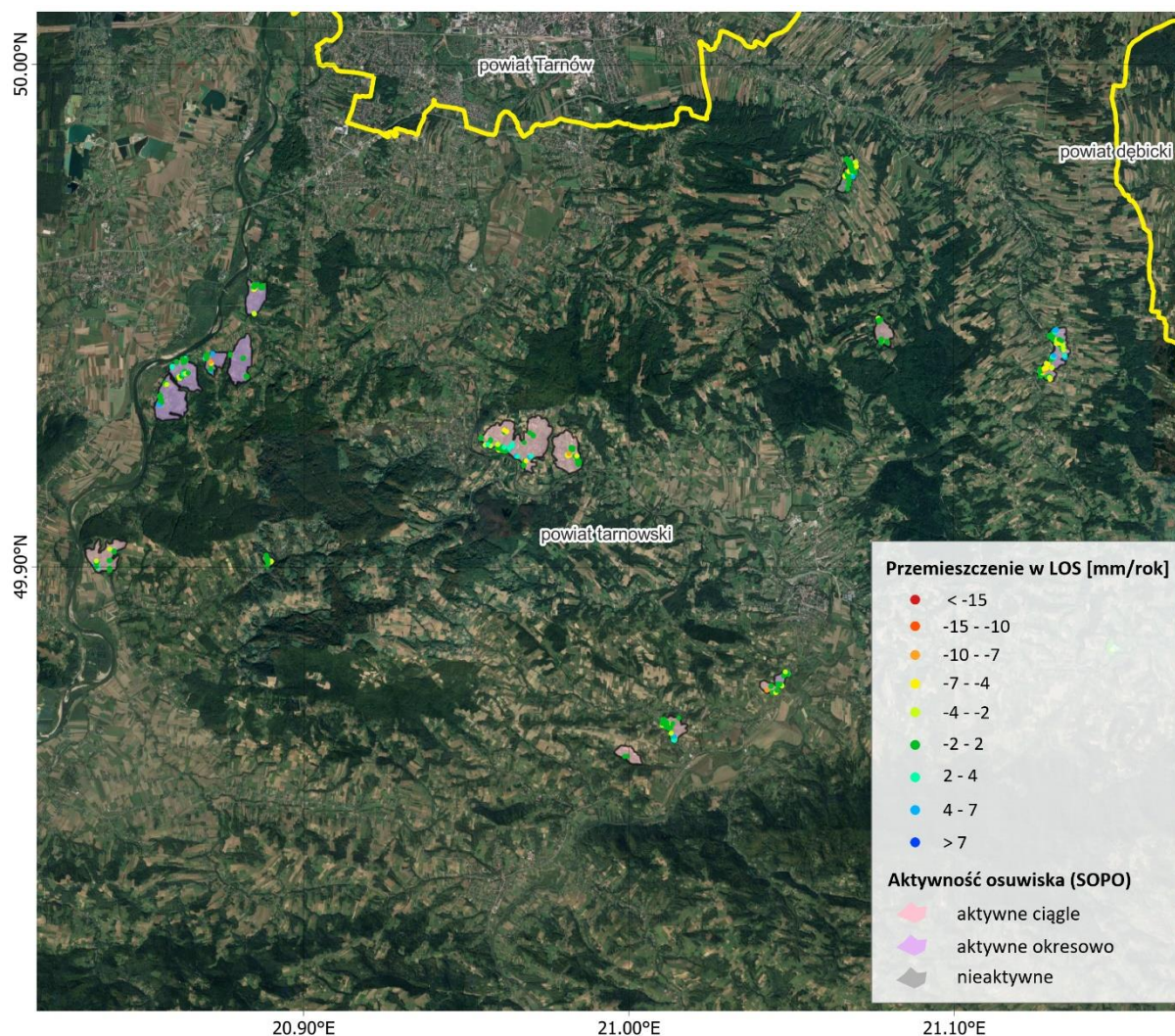
wszystkim są to punkty na terenach zabudowanych (głównie na elementach budynków), a ich gęstość sięga kilku tysięcy punktów na każdy km². Metoda ta pozwala na obliczenie przemieszczeń dla pojedynczych obiektów, również, gdy jest to tylko lokalna deformacja. Analizy IPTA prowadzi się dla długich okresów czasowych, np. całego roku. Można wykorzystać kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt obrazów SAR, zarejestrowanych cyklicznie co kilka, kilkanaście dni (w zależności od rodzaju satelity). W ten sposób możliwe jest określenie wartości przemieszczeń dla wybranego okresu oraz prędkości tych deformacji. Wynikiem analiz IPTA jest zbiór przestrzenny punktów pomiarowych, dla których obliczone zostały wartości prędkości przemieszczenia obiektów (zazwyczaj w jednostce mm/rok) wzdłuż linii padania sygnału radarowego LOS (ang. Line Of Sight).

Głównym parametrem opisującym możliwość, dokładność i przede wszystkim gęstość stabilnych punktów pomiarowych PS dla analizy techniką IPTA jest wartość koherencji dla danego obszaru. Koherencja jest miarą spójności dwóch obrazów SAR. Na jej wartość wpływają przede wszystkim dwa czynniki: dekorelacja czasowa (związana głównie ze zmianą zagospodarowania lub wilgotności terenu między dwoma zobrazowaniami) oraz wpływ pokrycia terenu (analiza na obszarach leśnych, bagiennych oraz wodnych jest praktycznie niemożliwa, natomiast na terenach zabudowanych - najskuteczniejsza).

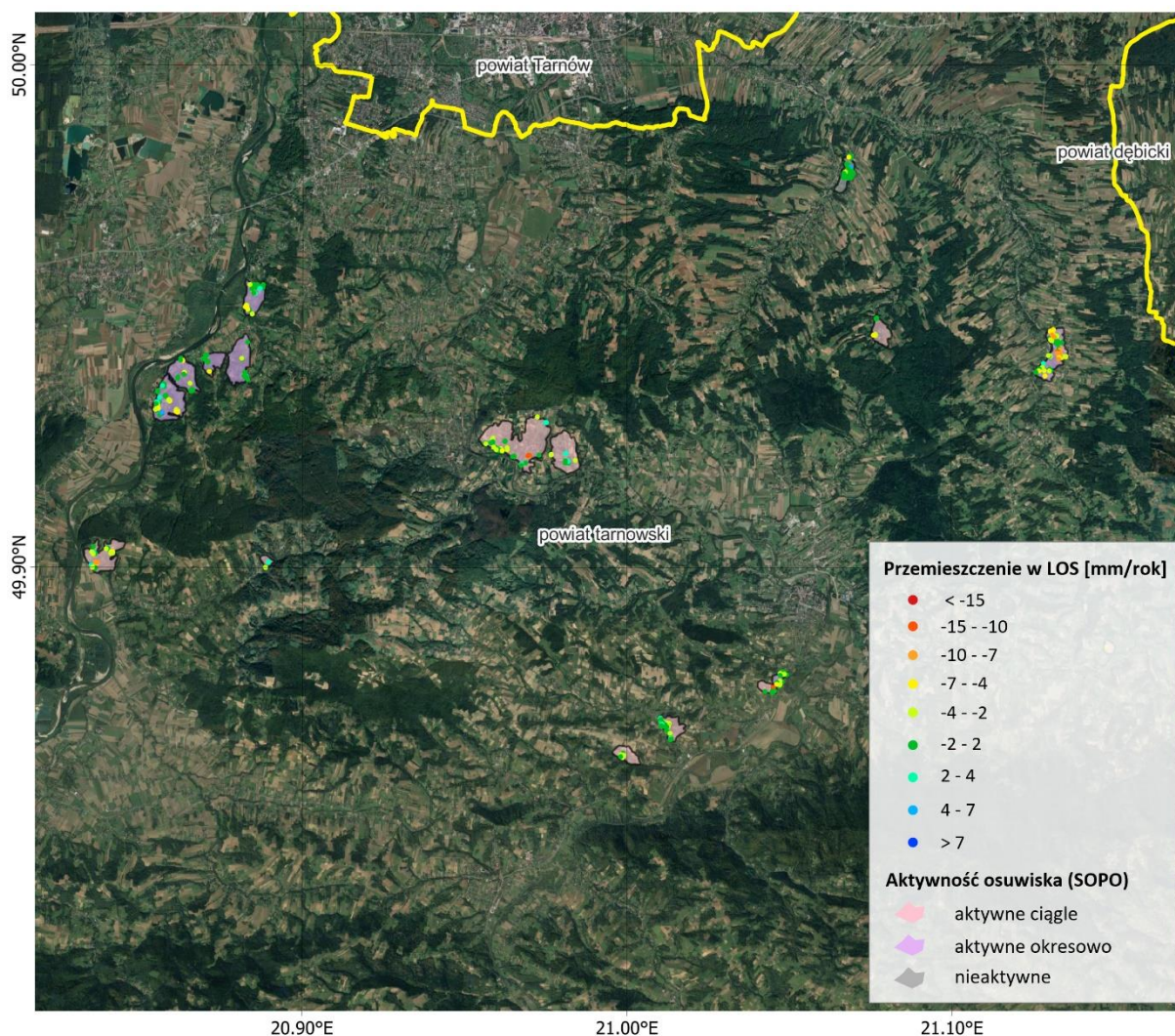
Techniki InSAR wykorzystywane są od wczesnych lat 90-tych XX wieku (Pratti C., et al., 1994; Hanssen R., 1999; Ferretti A., et al., 2007). Algorytmy obliczeń były i są udoskonalane przez wybitnych naukowców z całego świata. Początkiem XXI wieku powstały pierwsze analizy PS (Ferretti A., et al., 2000, 2001). Opublikowano również wiele artykułów naukowych, w których skupiono się na porównaniu techniki PS z naziemnymi metodami geodezyjnymi (Wei-Chia Hung, et al., 2011; Crosetto M. et al., 2009). Potwierdziły one milimetrową dokładność w skali roku dla technik wykorzystujących punkty PS. W niniejszym badaniu przyjęto dokładność wyznaczenia wartości przemieszczeń pionowych metodą IPTA za równą +/- 2 mm w skali roku.

Zarówno wszystkie analizy obrazów SAR zostały przeprowadzone przez doświadczonych pracowników firmy SATIM, posiadających wyższe wykształcenie w dziedzinie geologii, geodezji, teledetekcji oraz informatyki.

MAPA PUNKTÓW POMIAROWYCH

Rys. 3 Obszar badań z pomiarowymi punktami PS (orbita ascending)

Rys. 4 Obszar badań z pomiarowymi punktami PS (orbita descending)

4

PODSUMOWANIE I WYNIKI

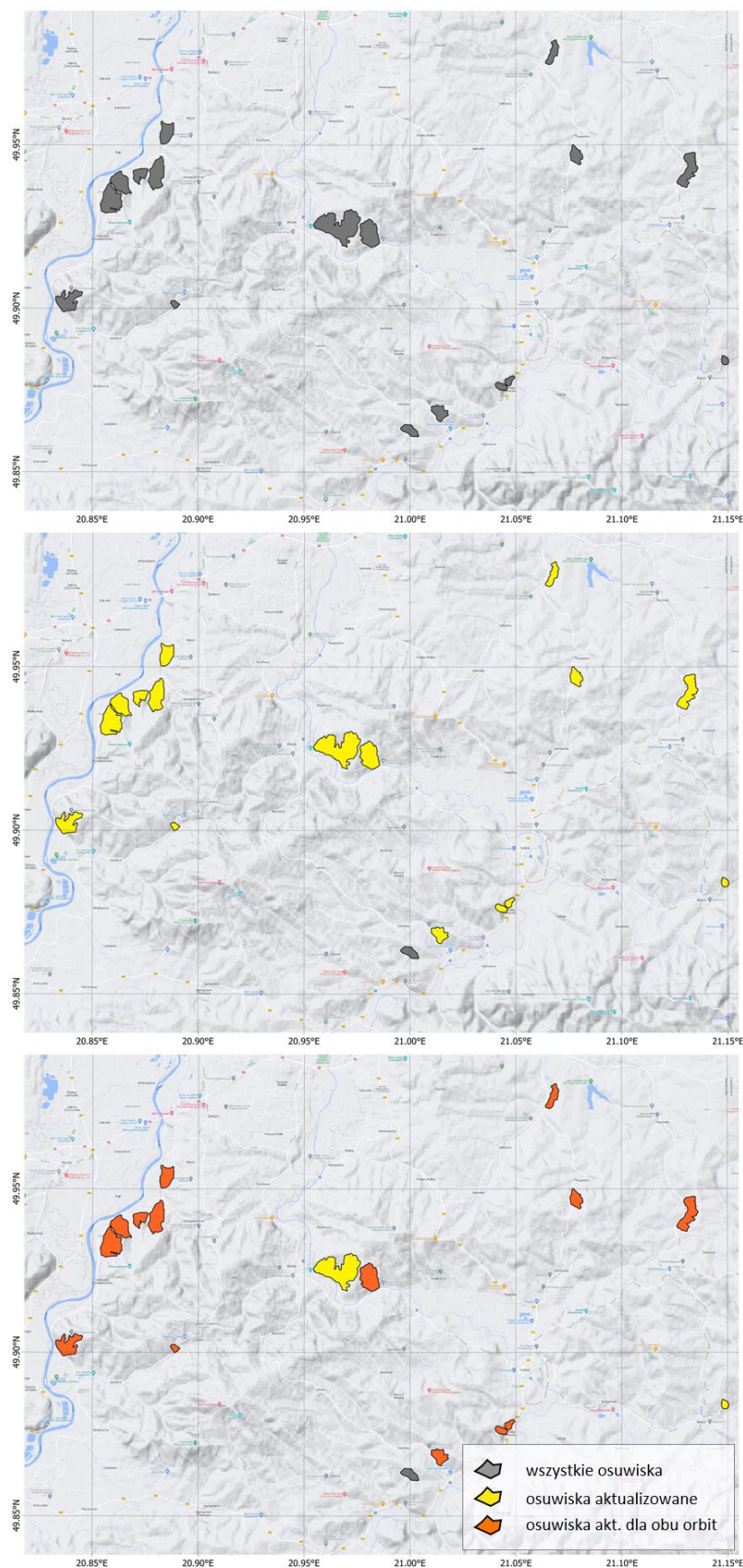
Poprzez przeprowadzone badanie dla wszystkich **17 analizowanych osuwisk** pomierzono **599 punktów PS** dla jednej orbity i **495 punktów** dla drugiej orbity.

Spośród 17 osuwisk konieczne było wyselekcjonowanie osuwisk, spełniających warunki odpowiedniej geometrii, aby analiza była w pełni funkcjonalna. Warunki te zostały spełnione dla **16 obszarów osuwiskowych (94 % całości)**. Z kolei dla **14 osuwisk (82 %)** monitoring został prawidłowo wykonany dla obu orbit.

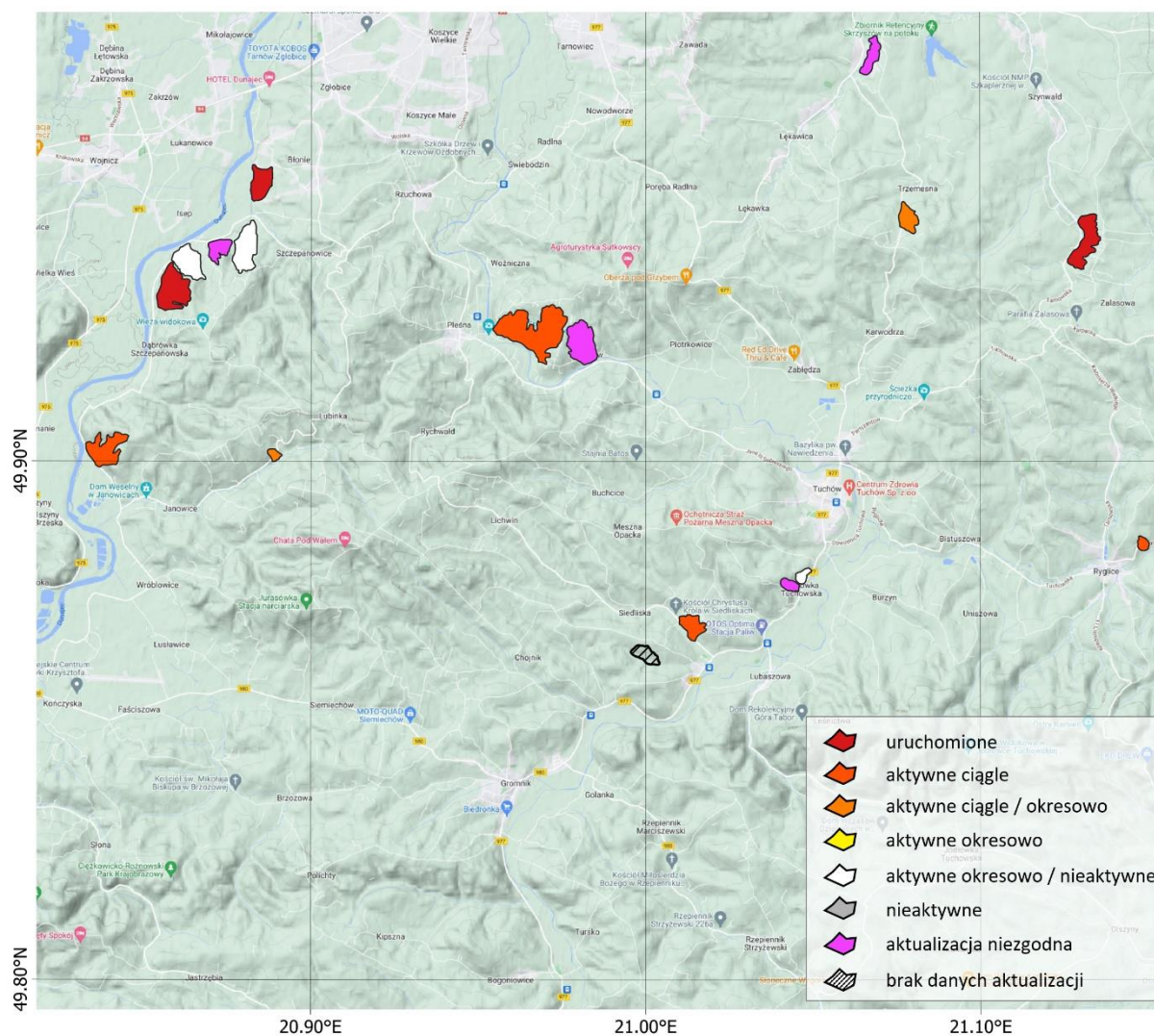
Tab. 1. Liczba osuwisk w analizie

Liczba osuwisk	
Wszystkie osuwiska	17
Osuwiska aktualizowane (dla co najmniej 1 orbity)	16 (94 %)
Osuwiska aktualizowane dla obu orbit	14 (82 %)

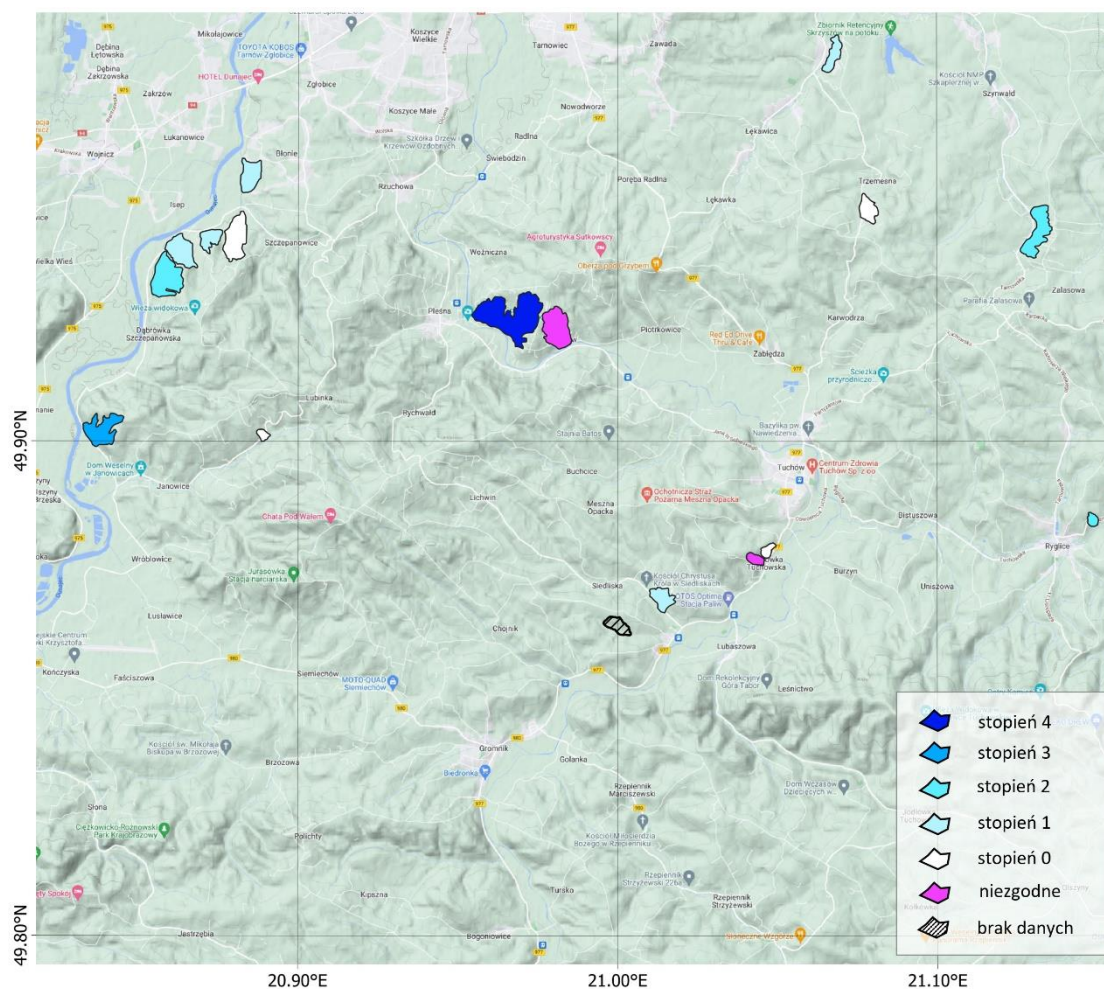
Dla wybranych osuwisk przeprowadzono aktualizację ich aktywności oraz intensywności ruchów (Rys. 5).

Rys. 5 Mapa selekcji osuwisk

Rys. 6 Mapa zaktualizowanej aktywności osuwisk

Rys. 7 Mapa intensywności ruchów osuwisk

Szczegółowe informacje dla mierzonych punktów PS dla każdego z osuwisk są widoczne w rozszerzonym raporcie szczegółowym dla osuwisk.